

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2442/2022
16.03.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Јасминке Станојевић, председника већа, Бисерке Живановић, Споменке Зарић, Весне Субић и Драгане Миросављевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији су пуномоћници Славица Глишић Полић, адвокат из ... и Снежана Станковић Цонић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије – Привредни суд у Ваљеву, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Ваљеву, ради накнаде имовинске штете, одлучујући о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Вишег суда у Шапцу Гжрр1 491/2021 од 07.12.2021. године, на седници одржаној 16.03.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Вишег суда у Шапцу Гжрр1 491/2021 од 07.12.2021. године, као изузетно дозвољеној.

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА ревизија тужене и **ПРЕИНАЧУЈУ** пресуда Вишег суда у Шапцу Гжрр1 491/2021 од 07.12.2021. године у делу првог става изреке и пресуда Основног суда у Лозници Прр1 47/19 од 03.08.2021. године у делу првог става изреке, тако што **СЕ ОДБИЈА** захтев којим је тужилац тражио накнаду материјалне штете, изазване повредом права на суђење у разумном року у поступку стечаја Ст 41/2010 који се води пред Привредним судом у Ваљеву, у износу од 126.656,00 динара.

У преосталом делу ревизија тужене, изјављена против пресуде Вишег суда у Шапцу Гжрр1 491/2021 од 07.12.2021. године, **ОДБИЈА СЕ** као неоснована.

ОДБИЈА СЕ захтев тужене за накнаду трошкова поступка по ревизији.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лозници Прр1 47/19 од 03.08.2021. године, ставом првим изреке усвојен је тужбени захтев и обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року исплати износ ненаплаћеног потраживања у поступку стечаја Ст.бр.41/2010 који се води пред Привредним судом у Ваљеву, у укупном износу од 570.080.00 динара, док је одбијен као неоснован захтев тужиоца у делу у коме је тражио исплату законске затезне камате на досуђени износ од 28.09.2009. године до исплате. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова поступка исплати 48.000,00 динара са

законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде па до исплате, док је одбијен захтев тужиоца за накнаду ових трошкова преко досуђеног па до траженог износа од 57.000,00 динара.

Пресудом Вишег суда у Шапцу Гжрр1 491/2021 од 07.12.2021. године, ставом првим изреке, одбијене су као неосноване жалбе тужиоца и тужене и првостепена пресуда потврђена. Ставом другим изреке, одбијени су захтеви тужиоца и тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, применом члана 404. ЗПП.

Тужилац је поднео одговор на ревизију.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене, ради уједначавања судске праксе по питању правног дејства одлуке Уставног суда на поступке извршења на основу извршне исправе донете применом неуставног прописа. Наводи ревизије којима се оспорава висина штете, у коју је урачуната и законска затезна камата обрачуната конформном методом, по оцени Врховног касационог суда оправдава одлучивање о изјављеној ревизији ради уједначавања судске праксе, у светлу правног схватања о спровођењу извршења на основу извршне исправе донете применом неуставног прописа утврђеног на седници Грађанског одељења овог суда од 02.04.2013. године (образложење верификовано 18.04.2013. године), чија је примена у овом случају могућа по аналогији (стечај је по својој природи, институт колективног намирења поверилаца генералним извршењем на имовини стечајног дужника). Из тог разлога, на основу члана 404. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану пресуду применом члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужене делимично основана.

У поступку доношења побијане пресуде нема битне повреде из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, правноснажним решењем Привредног суда у Ваљеву Р4 Ст бр. 60/2018 од 13.03.2018.године усвојен приговор ради убрзања поступка и утврђено да је тужиоцу у поступку стечаја над ХК Вискоза ад Целовлакно доо Лозница, који се води пред Привредним судом у Ваљеву Ст 41/2010, повређено право на суђење у разумном року, те је наложено стечајном судији да у року од четири месеца од дана пријема решења предузме све мере и радње потребне ради уновчења имовине стечајног дужника и да о предузетим мерама обавести председника суда у року од 30 дана. Закључком о листи потраживања Трговинског суда у Ваљеву Ст 7/09 од 28.09.2009. године, у трећем исплатном реду под редним бројем 95 утврђено је потраживање тужиоца у износу од 570.080,00 динара. Из извештаја Привредног суда у Ваљеву Ст 41/10 од 29.04.2021. године, утврђено је да је потраживање тужиоца неизмењено у износу од 570.080,00 динара од чега је главни дуг 226.168,00 динара, а камата обрачуната конформном методом 343.912,00 динара. Тужилац у стечајном поступку није наплатио своје потраживање. Затезна камата до дана отварања поступка

стечаја, обрачуната на главни дуг применом простог интересног рачуна износи 217.256,00 динара, а укупно новчано потраживање тужиоца након таквог обрачуна затезне камате износи 443.424,00 динара.

На овако утврђено чињенично стање, нижестепени судови су о праву тужиоца на накнаду материјалне штете, проузроковане повредом права на суђење у разумном року и одговорности тужене за тако насталу штету одлучили правилном применом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року.

Тужена одговара за штету када тужилац, бивши запослени код стечајног дужника - привредног друштва са већинским друштвеним или државним капиталом, без своје кривице није наплатио своје новчано потраживање из радног односа, а правноснажним решењем је утврђено да му је у том поступку повређено право на суђење у разумном року. Наводи ревизије да стечајни поступак није окончан и да ће тужилац своје новчано потраживање намирити у том поступку, нису од утицаја на правилност одлуке у овом спору. Утврђеном повредом права на суђење у разумном року тужилац је стекао право да захтева од тужене накнаду материјалне штете у висини ненаплаћеног потраживања у стечајном поступку, без обзира на то што стечајни поступак још увек није окончан. Исплатом накнаде штете, тужена ступа у стечајни поступак на место тужиоца, и у том поступку може наплатити своје потраживање у висини исплаћене накнаде материјалне штете.

Међутим, по оцени Врховног касационог суда, основани су наводи ревизије о погрешној примени материјалног права при одређивању висине штете.

Закључком стечајног суда Ст 7/09 од 28.09.2009. године тужиоцу је признато потраживање у одређеном новчаном износу у који је урачуната и приписана главници законска затезна камата, обрачуната до дана отварања стечајног поступка. Обрачун законске затезне камате извршен је применом одредбе члана 3. став 1. Закона о висини стопе затезне камате („Службени лист СРЈ“ број 9/01), важећег у време доношења означеног закључка. Том одредбом било је прописано да се обрачун дуга увећаног за затезну камату врши тако да се фиксна стопа од 0,5% множи износом главног дуга увећаног за камату по стопи из члана 2. тачка 1. тог закона, применом конформне методе.

Одлуком Уставног суда Уз 82/2009 од 12.07.2012. године, објављеном у „Службеном гласнику Републике Србије“ број 73 од 27.07.2012. године, утврђено је да одредба члана 3. став 1. Закона о висини стопе затезне камате („Службени лист СРЈ“ број 9/01) у делу који гласи: „применом конформне методе“, није у сагласности са Уставом. Након објављивања ове одлуке, у стечајном поступку је применом пропорционалне методе (прост интересни рачун) обрачуната законска затезна камата на износ главног дуга стечајног дужника и утврђена њена висина у износу од 217.256,00 динара.

Првостепени суд је досудио тужиоцу накнаду штете у износу утврђеном закључком стечајног суда од 28.09.2009. године. По становишту тог суда, имајући у виду садржину одредбе члана 60. Закона о Уставном суду, означена одлука Уставног суда не може се примењивати ретроактивно - на односе који су настали и правноснажно решени пре дана њеног објављивања, а у конкретном случају протекао

је и рок прописан чланом 61. тог закона (за измену коначног и правноснажног појединачног акта донетог на основу неуставног прописа).

Другостепени суд је одбио жалбу тужене, али у образложењу донете пресуде није посебно ценио њене наводе да је потраживање тужиоца, признато закључком стечајног суда од 28.09.2009. године, било нужно кориговати у делу обрачунате законске затезне камате у складу са одлуком Уставног суда (прерачунати је применом простог интересног рачуна) и чланом 60. став 3. Закона о Уставном суду.

Изложено правно становиште првостепеног суда, чију исправност другостепени суд није ценио када је одлучивао о жалби тужене, по схватању Врховног касационог суда није правилно.

Одредбом члана 60. став 3. Закона о Уставном суду прописано је да се извршење правноснажних појединачних аката, донетих на основу прописа који се више не могу примењивати, не може ни дозволити ни спровести, а ако је извршење започето, обуставиће се. У конкретном случају, Уставни суд није одредио начин отклањања последица насталих применом неуставне одредбе о начину обрачуна затезне камате применом конформне методе.

Обрачун камате конформном методом практично представља обрачун камате на камату. То је супротно начелу забране анатоцизма, садржаном у члану 279. став 1. Закона о облигационим односима и суштини законске затезне камате која се од претпостављене штете претвара у новчану казну, чија висина знатно премашује претрепљену стварну штету, што није дозвољено.

Одредбе о затезној камати су императивне природе, што значи да се код принудне наплате по службеној дужности примењује каматна стопа прописана законом за цео период у коме се камата обрачунава. У ситуацији када је главници приписана затезна камата, обрачуната по методи која је проглашена неуставном, нужно је по службеној дужности извршити разграничење и поново обрачунати камату применом методе простог интересног рачуна.

У конкретном случају то је и учињено у поступку стечаја и новим обрачуном утврђена укупна висина тужиоачевог потраживања од 443.424,00 динара - главни дуг од 226.168,00 динара и затезна камата од 217.256,00 динара.

Имајући изложено у виду, Врховни касациони суд је делимично усвојио ревизију тужене и преиначио пресуде нижестепених судова, тако што је одбио захтев за износ од 126.656,00 динара - разлику између затезне камате обрачунате до дана отварања стечајног поступка применом конформне методе и затезне камате обрачунате до истог дана применом методе простог интересног рачуна и приписане главници, те применом члана 416. став 1. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

У преосталом делу ревизија тужене није основана, због чега је у смислу члана 414. став 1. ЗПП одлучено као у ставу трећем изреке.

Одлука о захтеву тужене за накнаду трошкова поступка по ревизији, садржана у четвртном ставу изреке, донета је применом члана 165. став 1. и 2. ЗПП у вези са чланом

153. став 2. истог закона, имајући у виду делимичан успех тужене у поступку по овом ванредном правном леку.

**Председник већа – судија
Јасминка Станојевић, с.р.**

За тачност отправака
Управитељ писарнице
Марина Антонић